Kansallisarkisto
Riksarkivet
The National Archives of Finland

SAAVUTETTAVUUSKIRJASTO
CELIA

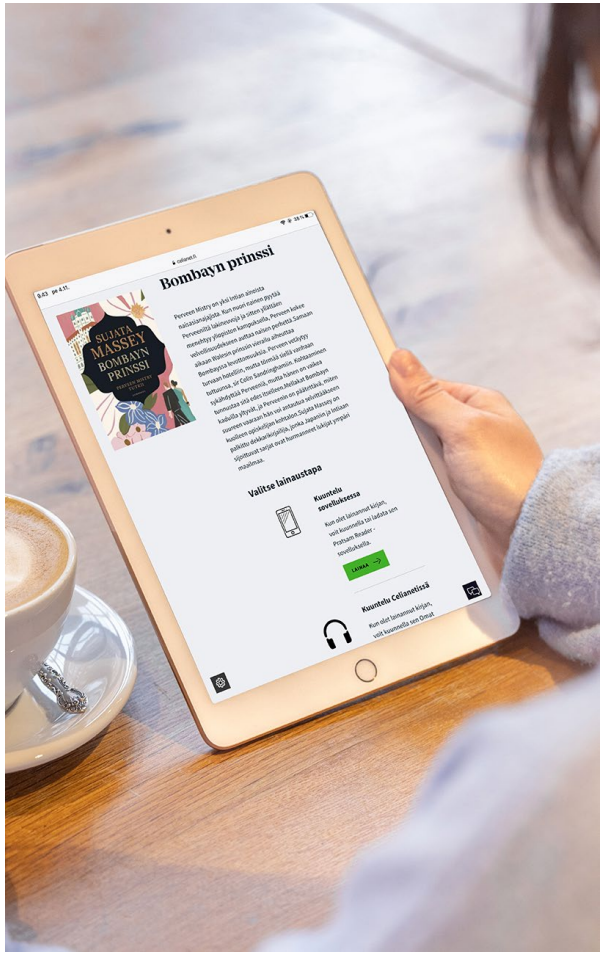
Celia-webinaari kirjastoille

27.10.2026

Paula Isoaho ja Jatta Varis

Tänään aiheina:

- Erilaiset Celiaan liittyvät roolit ja tunnukset yleisissä kirjastoissa
- Rekisteröinnin kysymyksiä
- Lyhyesti koulujen palvelukumppanimallista
- Celian kirjojen lainaaminen ja lukeminen

Erilaiset Celiaan liittyvät roolit ja tunnukset yleisissä kirjastoissa

Alueellinen Celia-vastaava

- Aktiivinen linkki Celian ja oman alueensa kirjastojen välillä.
- Vapaaehtoisuuteen perustuva rooli, eikä sitä mainita esim. palvelusopimuksessa.
- Vastaanottaa ja välittää eteenpäin esim. Kirjastojen kyselytuntien koosteet tai muuta tietoa Celian palvelumuutoksista, kampanjoista tms. ajankohtaisista asioista.
- Kysy ohjeistusta ja koulutustarjontaa myös oman alueesi Celia-vastaavalta (pdf) .

Kirjaston pääkäyttäjä

Kaikki kirjaston pääkäyttäjän oikeudet ja velvollisuudet löytyvät sopimuksen liitteenä olevasta palvelukuvauksesta.

Pääkäyttäjä

- on kirjastonsa yhteyshenkilö Celiaan.
- tekee uusille rekisteröijille tunnukset.
- poistaa rekisteröijiä; esim. kun työtehtävät on muuttuneet tai työpaikka vaihtuu.
- voi olla kuka tahansa henkilöstöstä, jolle tehtävä on sovittu.
- Pääkäyttäjän tunnus on henkilökohtainen.
- Jos kirjaston pääkäyttäjä vaihtuu, siitä ilmoitetaan Celiaan.
- 2.11.2026 alkaen pääkäyttäjän tunnuksella ei voi rekisteröidä asiakkaita. Jos pääkäyttäjä myös rekisteröi asiakkaita, hän voi luoda itselleen rekisteröijän tunnukset.

Kirjaston rekisteröijä

Kaikki kirjaston rekisteröijän oikeudet ja velvollisuudet löytyvät sopimuksen liitteenä olevasta palvelukuvauksesta.

Rekisteröijä

- liittää lukemisesteisiä henkilöitä Celian asiakkaiksi.
- varmistaa, että asiakas on tietoinen Celian palvelun käyttörajoituksista.
- ilmoittaa tiedon asiakkaan liittämisestä erityisaineistojen (koskettelu- ja pistekirjat) lainaajaksi Celiaan.
- voi hakea asiakastietoja ja muokata niitä.
- Rekisteröijää sitoo vaitiolovelvollisuus.
- Rekisteröijän tunnus on henkilökohtainen.

Miten eri tunnukset toimivat? 1/2

- **Pääkäyttäjä** tekee rekisteröijän tunnukset kirjaston henkilökunnalle ja poistaa tarpeettomat tunnukset.
  - Pääkäyttäjän tunnuksilla ei voi käsitellä asiakastietoja.
  - Niillä voi käyttää Celianetiä, mutta ei Pratsam Reader –sovellusta.

- **Rekisteröijä** rekisteröi asiakkaita Celian asiakkaiksi, jos heillä on lukemisen vaikeuksia.
  - Rekisteröijän tunnuksilla voi käsitellä asiakastietoja.
  - Niillä voi käyttää Celianetiä, mutta ei Pratsam Reader –sovellusta.

Miten eri tunnukset toimivat? 2/2

- Pääkäyttäjä saa myös **kirjaston yhteiset tunnukset**.
  - Ne voi antaa henkilökunnan käyttöön.
  - Kirjaston yhteisillä tunnuksilla ei voi käsitellä asiakastietoja.
  - Niillä voi käyttää Celianetiä ja Pratsam Reader -sovellusta.

- **Kouluttajatili** on tarkoitettu Celian verkkopalveluiden käytön opastukseen ja kouluttamiseen.
  - Tunnuksilla ei voi käsitellä asiakastietoja.
  - Tunnuksilla voi käyttää Celianetiä ja Pratsam Reader -sovellusta.
  - https://www.celianet.fi/celian-kouluttajatilin-hakemus/

- Asiakkaat lukevat ja kuuntelevat kirjoja Celian palvelussa **henkilökohtaisilla tunnuksillaan**.

Rekisteröinnin kysymyksiä

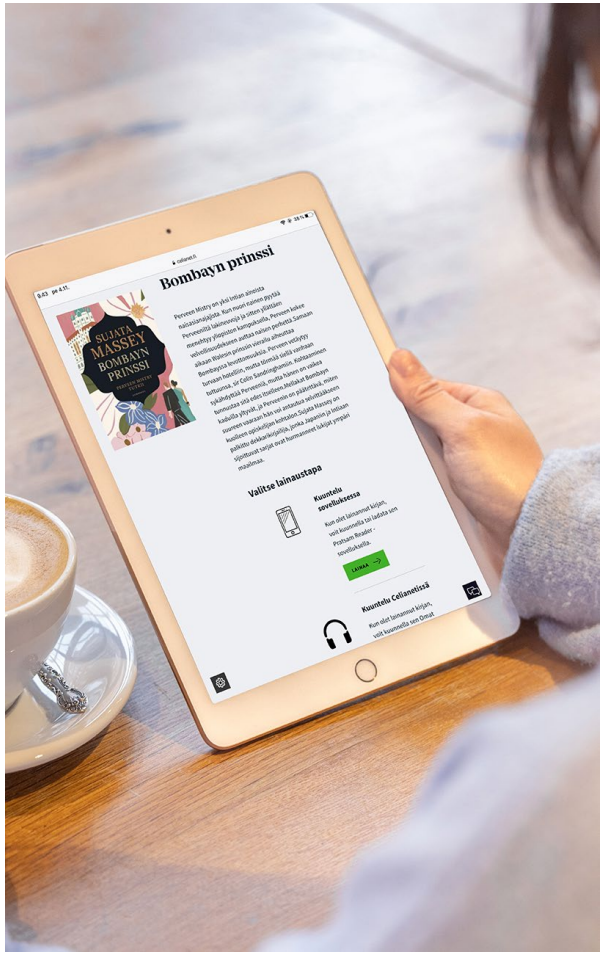
Rekisteröitävän asiakkaan kohtaaminen

- Rekisteröimiselle on hyvä rauhoittaa oma hetki.
- Asiakkaan ei tarvitse esittää lääkärintodistusta lukuesteestä. Asiakas on kuitenkin voitava tunnistaa eli hänen on kerrottava tai esitettävä henkilötunnuksensa.
- Valmistaudu auttamaan asiakasta salasanan vaihdoissa, sovelluksen asentamisessa ja kirjautumisessa.
- Hallitse palvelun peruskäyttö. Rekisteröijän tunnuksilla voit lainata ja kuunnella kirjoja Celianetissä.
- Onnellinen asiakas lähtee rekisteröinnistä niin, että hänellä on ensimmäinen laina valmiina kuunneltavaksi.

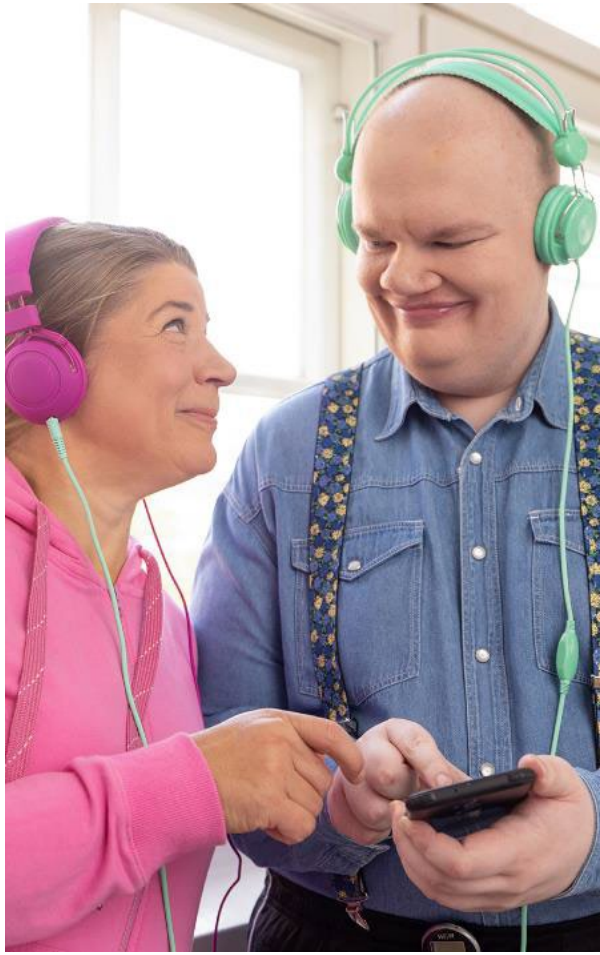
Kenet voin rekisteröidä?

- *”Celian asiakkaaksi pääsee kuka tahansa Suomessa asuva, jolla on todettu vamman, sairauden, oppimisvaikeuden tai näihin rinnastettavan syyn aiheuttama lukemisen este”.*
- Esimerkkisyitä:
  - lukivaikeus, oppimisvaikeus, näkövamma, heikentynyt näkö, kehitysvammaisuus, cp-vamma, reuma, ms-tauti, lihastaudit, heikentynyt lihaskunto, afasia, kehityksellinen kielihäiriö, keskittymishäiriöt, hahmotushäiriöt, muistihäiriöt.
- Syy voi olla myös väliaikainen esimerkiksi kuntoutuksen aikana tai leikkausta odottaessa.

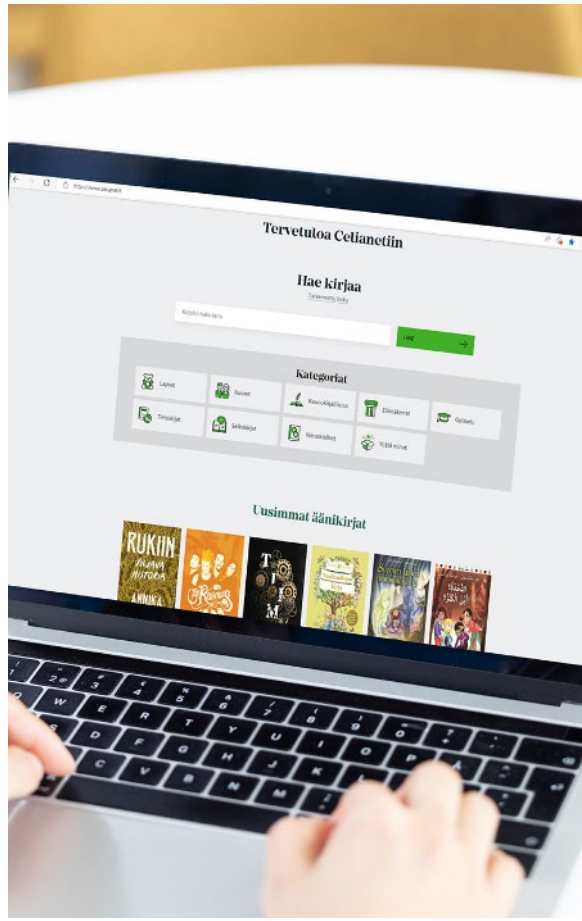
Kuka ei voi päästä asiakkaaksi?

- Asiakas, jonka este ei täytä edellä mainittua ehtoa. Esimerkkejä syistä, jonka takia ei rekisteröidä asiakkaaksi:
  - *”Olen rekkakuski enkä pysty lukemaan paperikirjaa ajaessani.”*
  - *”Kaupalliset äänikirjapalvelut ovat kalliita.”*
  - *”Haluaisin vain vähän kokeilla.”*
- Celian palvelut on lain perusteella rajattu lukemisesteisille henkilöille. Pelkkä heikko suomen tai ruotsin kielen taito ei oikeuta Celian kirjojen käyttöön.
- Jos kuitenkin esimerkiksi S2-oppilaalla on lisäksi jokin lukemiseste, voi hänet rekisteröidä asiakkaaksi.

Erikoistilanne: Asiakkaalla on jo Celia-tili

- Oire: Asiakkaan nimi ilmestyy rekisteröinnin alkutoimien aikana hakukentän alle.
  - Onko nimen vieressä ”Siirrä yksikkösi alaisuuteen” -nappi? Klikkaa sitä ja hae uudelleen. Nyt asiakas on hallinnassasi.
  - Onko nimen vieressä ”Muokkaa”-nappi? Asiakas on jo hallinnassasi. Klikkaa nappia.
  - Tarkasta asiakkaan tietojen tilanne, korjaa ja tallenna.
  - Lähetä molemmat tunnukset (Celianet ja Pratsam Reader) uudelleen Celian salasanasivulta.

Erikoistilanne: Rekisteröinnin tallentaminen epäonnistuu

- Oire: Asiakasta ei löydy hakemalla mutta rekisteröinnin lopuksi tallennus ei onnistu.
- Syy: Asiakkaalla on epäaktiivinen tili. Tämä johtuu yleensä yli 2 vuotta kestäneestä passiivisuudesta.
- Ratkaisu: Ota yhteyttä Celian aspaan osoitteessa celia@kansallisarkisto.fi tai chatin kautta.
  - Aspa tarvitsee tietoonsa asiakkaan nimen, ajantasaisen sähköpostiosoitteen ja tiedon siitä minkä kirjaston alle asiakas sijoitetaan.

Erikoistilanne: Asiakas ei saa tunnuspostejaan.

- Oire: Asiakas ei saa tunnuspostejaan.
  - Tarkasta asiakkaan roskapostikansio. Joskus viestit livahtavat sinne.
  - Hae asiakasta Asiakashallinnastasi ja tarkasta onko sähköpostiosoite väärä.
    - Korjaa viallinen osoite, tallenna ja lähetä tunnukset uudelleen Celian salasanasivulta.
- Jos nämä korjaukset eivät auta, kokeile toista osoitetta. Muokkaa, tallenna ja lähetä tunnukset uudelleen.
- Jos vieläkään ei kuulu mitään, ota yhteys Celian aspaan osoitteessa celia@kansallisarkisto.fi.

Lyhyesti koulujen palvelukumppanimallista

Koulu tai oppilaitos Celian palvelukumppanina

- Koulut ja oppilaitokset ovat Celian rekisteröiviä palvelukumppaneita.
- Kouluilla on myös pääkäyttäjä (syksy 2026 alkaen), joka on koulunsa yhteyshenkilö Celiaan ja lisää sekä poistaa rekisteröijiä.
- Kuka tahansa koulun henkilökunnasta voi olla Celia-rekisteröijä.
  - Usein Celia-rekisteröijinä toimivat erityisopettajat.

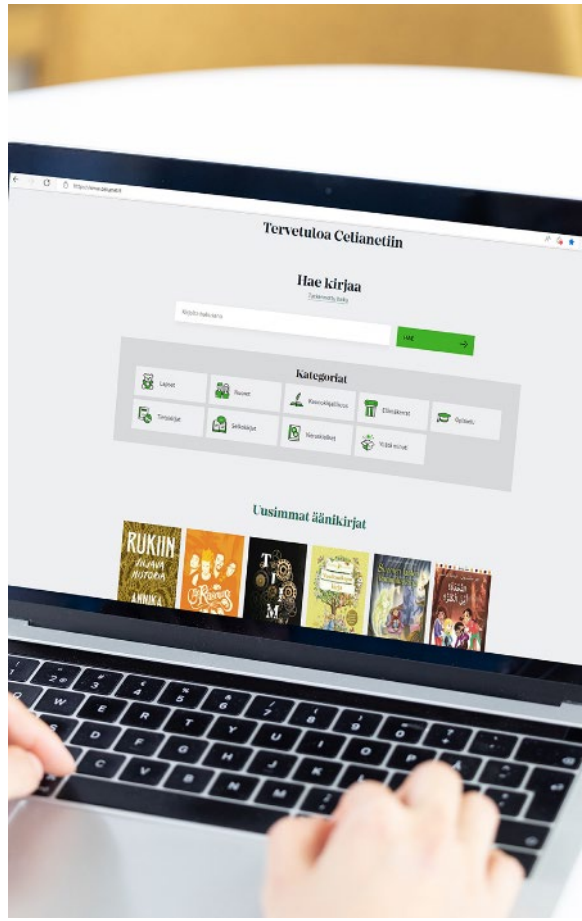

Celian kirjojen lainaaminen ja lukeminen

Celian kokoelma

- Runsas, yli 65 000:n saavutettavan kirjan valikoima:
  - ääni-, piste- ja e-kirjoja, DaisyTrio- eli yhdistelmäkirjoja, koskettelukirjoja ja oppimateriaaleja
- Monipuoliset kirjakategoriat eri aloilta tuleville ja eri-ikäisille lukijoille:
  - tietokirjoja, viihdekirjallisuutta, elämänkertoja, historiaa, dekkareita, runoja, satuja ja paljon muuta!
- Vieraskielistä kirjallisuutta:
  - Mm. englanti, viro, venäjä, saksa, espanja, ukraina, farsi, arabia, somali
- Kirjakerhot — helppo tapa saada uusia kirjoja kuukausittain
  - 12 suomenkielistä ja 9 ruotsinkielistä kirjakerhoa
  - Kerhokirjat ilmestyvät kuun alkupuolella
  - Kerhoihin voi liittyä asiakkaaksi rekisteröimisen yhteydessä tai ottamalla yhteyttä Celian asiakaspalveluun tai kirjastoon

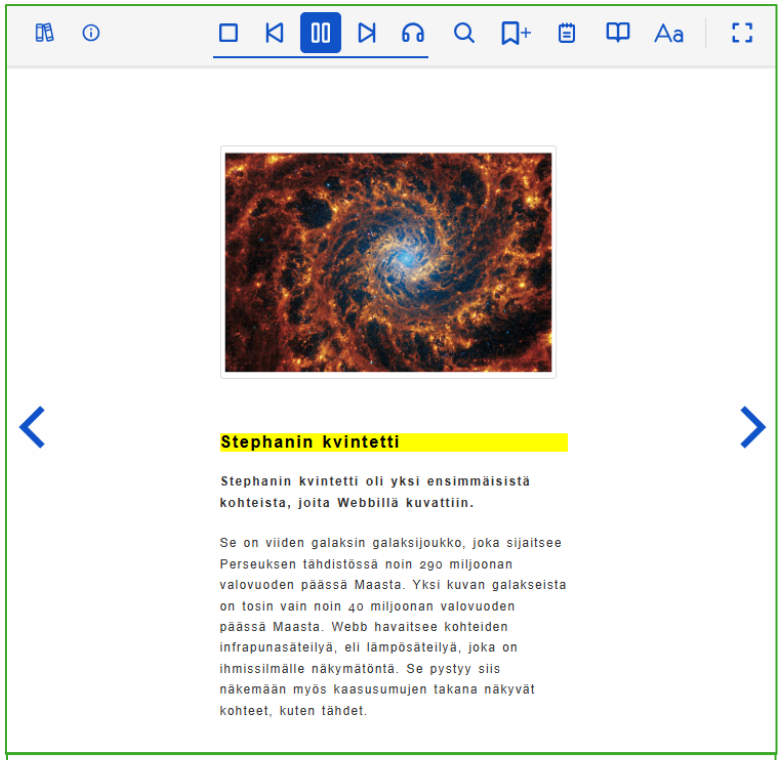
Erilaisia tapoja käyttää kirjoja

Pratsam Reader

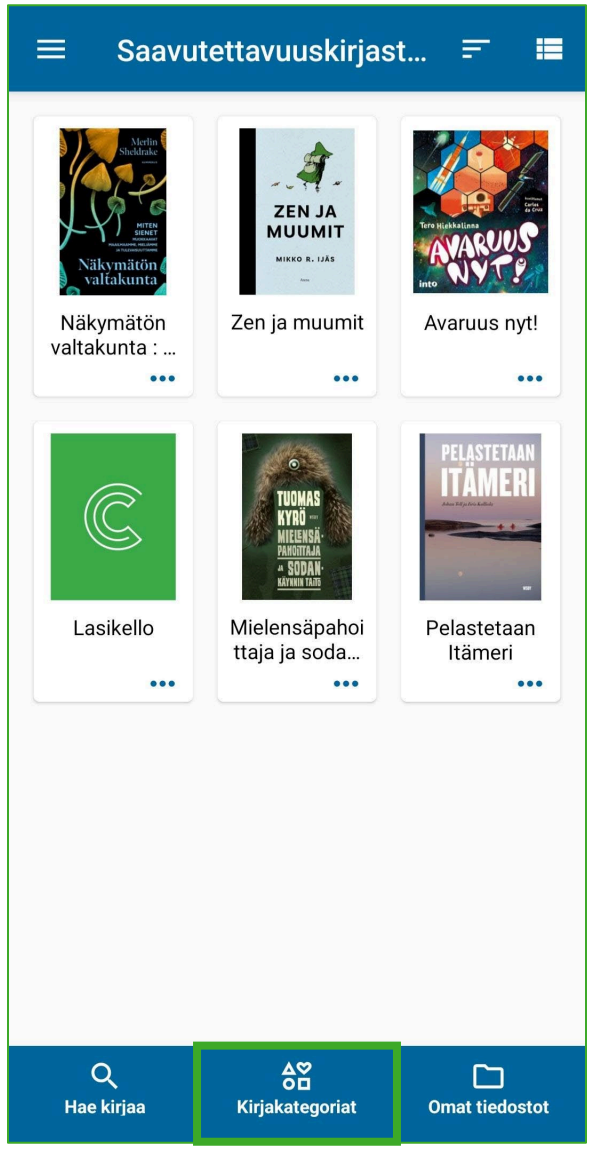
Celianetin selainkuuntelu

Lukuohjelma

Pratsam Reader –sovellus

- Celian äänikirjoja voi hakea, lainata ja kuunnella Pratsam Reader -lukusovelluksen avulla.
- Sovelluksen voi ladata omalle laitteelle, esimerkiksi älypuhelimeen tai tabletille.
- Hakemista helpottavat kirjakategoriat, joiden kautta voi selata kirjavalikoimaa.
- Sopii parhaiten henkilökohtaiseen käyttöön. Kirjat voi myös ladata offline-tilaan, jolloin kirjojen kuuntelemiseen ei tarvitse verkkoyhteyttä.
- Sovellus on maksuton, ja löydettävissä AppStoresta ja Google Play -kaupasta.

Celianet ja selainkuuntelu

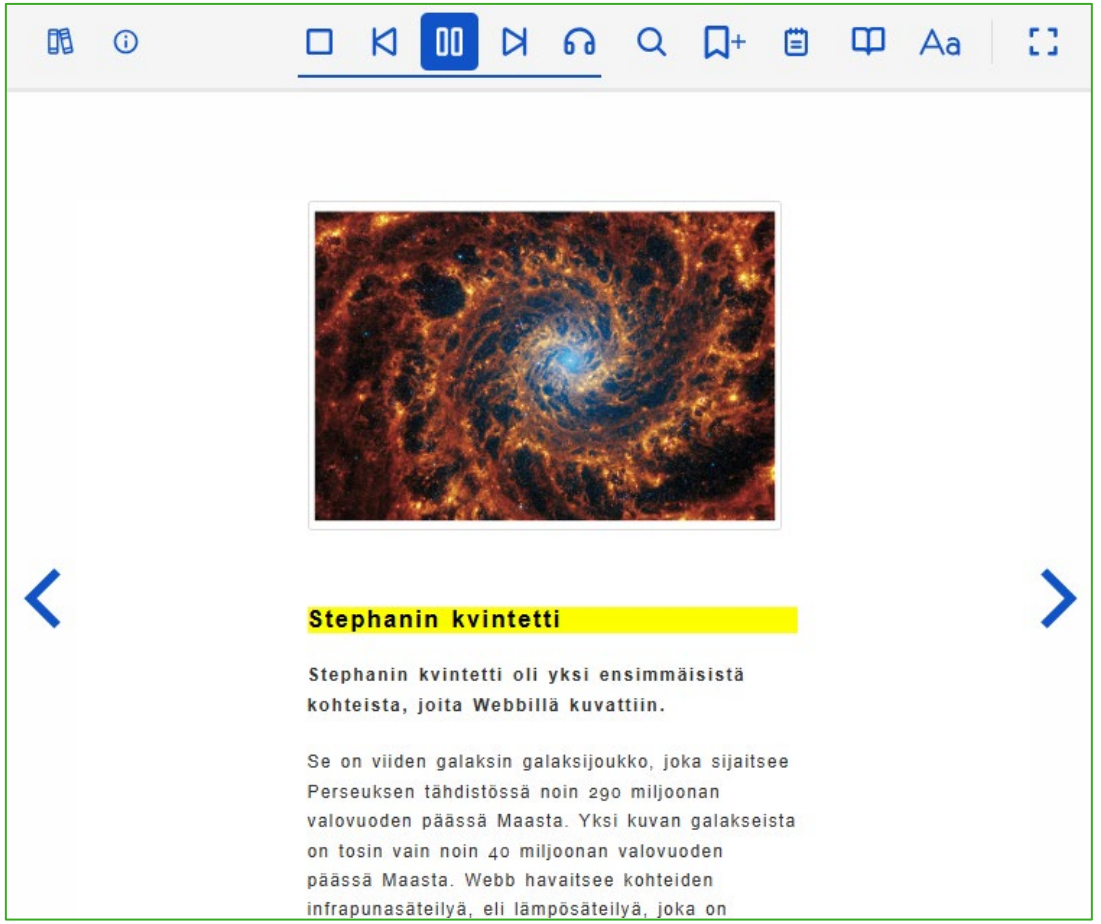
- Kirjoja voi hakea, lainata ja kuunnella suoraan osoitteessa www.celianet.fi.
- Kirjoja voi etsiä hakutoiminnon ja kategorioiden avulla. Kirjautuneena löytää profiilille sallitut kirjat.
  - Esimerkiksi vain näkövammaiset voivat lainata pistekirjoja.
- Helppo tapa kuunnella kirjoja tietokoneella.
- Celianetissä voi myös hallinnoida lainoja, vaihtaa salasanoja tai tilata unohtuneet tunnukset.
- Celianetistä löytyy ohjeita palveluiden käyttöön sekä henkilöasiakkaille että yhteisöille.

Kirjojen lataaminen ja lukuohjelman käyttö

- Tarvittaessa Celian kirjoja voi ladata luettavaksi ja kuunneltavaksi lukuohjelman kautta.
- Kirjan voi ladata omalle tietokoneelle ja avata lukuohjelmassa. Kirjan voi myös siirtää kuunneltavaksi Daisy- tai mp3-soittimelle.
- Haluttu kirja etsitään ensin Celianetistä, jonka jälkeen se lainataan ja valitaan lainaustavaksi ”Kirjan lataus tiedostona”.
- Kirjan käyttö ei riipu verkkoyhteydestä.
- Ladattujen kirjojen tiedostot eivät poistu automaattisesti, vaan ne täytyy itse poistaa lukemisen jälkeen.

Kuuntelulaite (Webbox/Daisybox)

- Celian äänikirjoja voi kuunnella myös Webbox-kuuntelulaitteella.
- Kirjat voi lainata Celianetissä tai Celian asiakaspalvelun kautta. Lainatut kirjat ja kerhokirjat tulevat automaattisesti laitteelle.
- Kuunteluun tarvitaan Celian asiakkuus ja oma verkkoyhteys.
- Kuuntelulaitteen voi lainata maksutta Näkövammaisten liitolta.
- Asiakas tarvitsee laitteen lainaamista varten todisteen lukemisesteestä.
- Lue lisää kuuntelulaitteista Näkövammaisten liiton sivulta, osoitteessa www.nakovammaistenliitto.fi

Webbox/Daisybox. Kuva Näkövammaisten liiton sivuilta.

Kiitos!

www.kansallisarkisto.fi/celia

paula.isoaho@kansallisarkisto.fi